

A tanári portfólió tartalma és elkészítésének követelményei

1. A tanári portfólió fogalma, célja és jellemzői

A portfólió a tanárjelölt munkáiból összeállított gyűjtemény, amelynek célja, hogy bemutassa készítőjének fejlődését, szakmai tanulási útját és eredményeit a tanárrá válás folyamatában. A portfólió készítőnek aktív szerepe van a tartalom összeállításában, hiszen ő alkotja meg *a beválogatott munkák gyűjteményét, megmutatja azok beválogatásának okait, és az önreflexiókon keresztül végigvezet saját tanulási folyamatán, így értékeli önmaga teljesítményét, munkái, valamint a tanároktól vagy a hallgatótársaktól kapott reflexiók tükrében.*

A portfólió célja és tartalma szerint sokféle lehet, a tanárképzésben részt vevő hallgatónak ezek közül, a szak zárásaként ún. értékelési portfóliót kell készítenie, amely lehetővé teszi, hogy a 8/2013. (I.30.) EMMI-rendeletben meghatározott kompetenciák mentén a hallgató tanulási eredményeit, fejlődését holisztikusan, a kiválasztott dokumentum segítségével értékeljék.

A portfólió segítségével minden képzési út (*osztatlan 10 féléves közismereti tanárszak, rövidciklusú 2, 3 és 4 féléves közismereti tanárszak*) esetén bemutatható és bemutatandó a tanári kompetenciák fejlődése, fejlettsége. Mivel a szakmai tanulás akár a képzésen túli tapasztalatokból is építkezhet, a portfóliónak része lehet a hallgató pedagógusi gyakorlata során keletkezett dokumentum is, a portfólió fő fókuszában azonban a képzés során bejárt fejlődési, tanulási út bemutatása van ebben az esetben is. Különösen indokolt ez a bővítés, ha a képzés sem pedagógiai-pszichológiai képzési elemeket, sem többféle gyakorlatot nem tartalmaz.

2. A tanári portfólió jogszabályi háttere

A 8/2013. (I.30.) EMMI-rendelet 9.3. pontja értelmében az 1. § a)-d) pontja szerinti tanárképzésben a záróvizsga része a képzés során készült, a szakmai gyakorlatokat is bemutató és feldolgozó, a tanárjelölt felkészülését, saját fejlődését értékelő dokumentumgyűjtemény, portfólió, amely a tapasztalatok neveléstudományi szempontú, tudományos alaposságú bemutatása, elemzése és értékelése. Bizonyítja, hogy a hallgató képes önreflexióra, a képzés különböző területein elsajátított tudását integrálni és alkalmazni, a munkája szempontjából meghatározó tudományos, szakirodalmi eredményeket, továbbá a tanítás vagy a pedagógiai feladat eredményességét értékelni. Az 1. § b)-d) pontja szerinti tanári mesterszakokon a portfólió a záróvizsga szakdolgozati eleme.

3. A portfóliókészítés támogatása és a dokumentumok alaptípusai

A tanári szakdolgozat értékelési portfólió részéhez témát választani és azt külön bejelenteni nem kell. A portfólióhoz külön témavezetőt felkérni nem kell, a feladatok teljesítéséhez a portfólió és különösen a reflexiók elkészítéséhez az *Összefüggő egyéni gyakorlatot kísérő pedagógiai-pszichológiai tanításkísérő szeminárium / Portfóliókészítést támogató szeminárium* nyújtanak konzultációs segítséget.

A tanári képzés lezárásaként készülő portfólió a tanári kompetenciák köre szerveződik, melynek célja, hogy a tanári tudást és felkészültséget a kompetenciákhoz kapcsolódó, válogatott munkákon és kísérő reflexiókon keresztül mutassa be. A portfólióban tehát alapvetően kétféle dokumentum kap helyet:

- a tanári felkészülés, a képzés során keletkezett munkák, vagyis a válogatott produktumok, és
- az ezeket kísérő reflexiók.

A portfólióban az egyetemi képzés során keletkezett munkái közül válogathat olyan produktumokat, melyek a pedagógussá válás, illetve a tanári kompetenciák fejlődése szempontjából kiemelt jelentőségűek. A portfólió elemeinek válogatása során az fontos szempont, hogy a dokumentumok a lehető legteljesebb mértékben fedjék le a tanári felkészülés különböző területeit, annak pedagógiai, pszichológiai, szakmódszertani dimenzióit, és a portfólió elemei között kiemelt szerepet kapjanak a gyakorlati képzés elemei (iskolai gyakorlatok).

A válogatott munkákhoz, a dokumentumokhoz kapcsolódó reflexiók a portfólió kötelező elemei. Ezek egyrészt az egyes és/vagy együtt elemzett dokumentumokhoz kapcsolódó értelmező, értékelő önreflexiók (*kísérő reflexiók*), melyek az adott munka/összekapcsolódó munkák saját tanulási úthoz kötődő elemzéseit, másrészt szintén a portfólióba kerül egy összegző reflexió is (*záró reflexió*), a képzés során a szakon/szakokon elért eredményekről, fejlesztendő területekről, a további szakmai célokról a tanárrá váláshoz kapcsolódóan. A reflexiók célja a kompetenciák fejlődésének a bemutatása.

A portfólió készítése során készítőjének a tanári kompetenciák közül kiemelten 3-4, választott kompetenciaterületre kell fókuszálnia, melyekhez különböző dokumentumokat csoportosít majd. A tanárjelölt által választott kompetenciaterületek lesznek tehát a tanári portfólió fő rendszerezői. Az egyes kompetenciaterületek fejlődésének, a szakmai út bemutatásának támogatására a tanárjelölt optimálisan 9–12 dokumentumot, munkát válogat a portfólióba. A portfólió tehát a választott 3-4 kompetenciaterület köre épül úgy, hogy a választás során a két alábbi csoport mindegyikéből legalább egyet tartalmaznia kell:

- a tanítási-tanulási folyamat támogatásához kiemelten (közvetlenül) kapcsolódó kompetenciák,
- a tanítási-tanulási folyamat szereplői, partnerei megismeréséhez, támogatásához közvetlenül) kapcsolódó kompetenciák.

TANULÁSI-TANÍTÁSI FOLYAMAT TÁMOGATÁSA

- 3. A szakmódszertani és a szaktárgyi tudás
- 4. A pedagógiai folyamat tervezése
- 5. A tanulás támogatása, szervezése és irányítása
- 6. A pedagógiai folyamatok és a tanulók értékelése

TANÍTÁSI-TANULÁSI FOLYAMAT SZEREPLŐI, PARTNEREI

- 1. A tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesítése
- 2. A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése
- 7. A kommunikáció, a szakmai együttműködés és a pályaidentitás területén
- 8. Autonómia és a felelősségvállalás

A portfólióba válogatott munkáknak tehát a fentiekben megjelölt területekhez kapcsolódó kompetenciákhoz kell kötődniük, a kísérő reflexiók célja pedig, hogy a válogatott munkák elemzésével, a tanulási folyamatban betöltött szerepük megmutatásával láthatóvá tegyék az adott kompetenciához kapcsolódó fejlődést. A záró reflexió a választott kompetenciaterületekhez kapcsolódóan egy átfogó, a képzés során bejárt szakmai utat holisztikusan elemző, a pedagógiai nézeteket, szakmai fejlődési célokat és jövőképet a kiemelt kompetenciákhoz kapcsolódóan megmutató munka.

4. A portfólió összetétele a különböző képzési bemenetek esetén

A hallgató bármely úton is végzi a képzést, a portfólió fent leírt követelményei azonosak, hiszen a cél a szakfeltételeként meghatározott kompetenciák fejlődésének a bizonyítása.

5. A tanári portfólió benyújtása

A portfóliót a Neptun tanulmányi rendszerben elektronikus formában kell benyújtania a hallgatónak, a portfóliót nyomtatott formában nem kell leadni.

A portfólió titkosított szakdolgozatként kerül archiválásra.

6. A portfólió formai követelményei

A portfóliónak formai követelménye nincs. Ugyanakkor kialakításkor érdemes tekintettel lenni arra, hogy a portfólió elektronikus formában kerül benyújtásra, így ajánlott a belső tartalom strukturálása, tartalomjegyzék készítése és a különböző típusú szövegek (dokumentumok, reflexiók) elválasztása.

A portfólióban elhelyezett dokumentumok kapcsán be kell tartani a személyes adatok védelméről szóló előírásokat, így a dokumentumokban a tanuló nem lehet azonosítható sem névvel, sem arccal, kivéve, ha ahhoz a szülő, gondviselő hozzájárult, és az erről szóló engedélyt csatolja a hallgató. A szemináriumi dolgozatokon a szerző, a közösen készített dolgozatok esetén a hallgatótárs és az oktató neve is szerepelhet.

7. A tanári portfólió bírálata

A portfóliót egy előzetesen felkért bíráló értékeli szövegesen és érdemjeggyel is. A portfólió bírálója a PPK oktatója.

Az értékelés általános **szempontjai** a következők:

- a portfólióban válogatott munkák a tanári feladatokat mennyire széleskörűen mutatják be,
- a portfólióba válogatott munkák valóban jól reprezentálják-e a választott kompetenciaterületeket,
- a válogatott dokumentumok elemzése (a kísérő reflexiók minősége),
- a választott kompetenciaterületek esetén a tanulási, fejlődési út holisztikus bemutatása (a záró reflexió minősége),
- a képzési területek arányos, kiegyensúlyozott megjelenése (az egyes szakokhoz kapcsolódóan),
- a portfólió struktúrája, a tartalmi-formai követelményeknek megfelelése.

A részletes értékelési szempontokat is tartalmazó bírálati lapot ide kattintva tekintheti meg: [Portfólió értékelési szempontok](#)

A fenti szempontok alapján a bíráló **részpontszámokat és rövid szöveges indoklást** is ad a hallgató munkájáról. A bíráló a szöveges és érdemjeggyel történő értékelésen kívül **két kérdést is** megfogalmaz a hallgató számára, amelyeket a záróvizsgán kell megválaszolnia.

8. A portfólió védése

A portfólió védése a szakdolgozat védéstől és a szakmódszertani vizsgáktól elkülönülten történik. A portfólió védését a PPK Tanulmányi Hivatala szervezi meg, együttműködve a Tanárképző Központtal.

A vizsga a portfólió alapján megfogalmazható szakmai tanulságok, a bírálatban megfogalmazott erősségek, hiányosságok és szakmai dilemmák mentén történik. A portfólió védése során tehát elsősorban a bírálatban feltett kérdésekre kell/fontos fókuszálni, valamint a bíráló által megfogalmazottakra is szükséges reflektálni, melyek mentén szakmai beszélgetésre kerül sor. A portfólióhoz kapcsolódó kérdések és dilemmák bemutatására a hallgatónak kb. 8 perc áll rendelkezésére.

A védés során a portfólió bírálatában megfogalmazott kérdésekre a releváns szakirodalomra épülő szakmai válaszokat várunk el. A védés során a portfólió felépítését (fejezetek egymásutánját) nem szükséges bemutatni. Prezentációs anyag (ppt formátumban) használható, de nem kötelező prezentációt készíteni.

A védés során a védési bizottság olyan kérdéseket is megfogalmazhat, amelyek lehetőséget adnak a jelölt tanári kompetenciákban rögzített szakmai tudásának (ismeret, képesség attitűd) komplex értékelésére.

A portfólióvédésre a záróvizsgázókat a vizsgabeosztásuknak megfelelően, többfős csoportban hívják be vizsgázni a bizottság elé.